

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Sermones magistri Nicolai deniise sacre pagine professoris

Sermones Estiuales De Tempore

Denisse, Nicolas

[Augsburg], 1510

VD16 N 1513

Sermo v. de eucharistia

urn:nbn:de:hbz:466:1-30616

De sacramento eucharistie

Quinta in ritu pparationis. Dana ei igne optime sustinebat; cū autē incalisset sol liq̄fiebat. Sic hoc sacramentū deuotū cordis sustinet ignem et feruentē amoris; sed dum incalescit sol hūane curiositatis. ita q̄ hō rōni naturali tm̄ innitit. liquecit. i. in tali mēte nullius valoris sit. q̄ nescit rōne naturali alta mysteria comp̄hendere. **¶** Vel alit̄. Sic ad calorem solis manna liq̄fiebat; et ad calorem ignis indurabat; sic q̄ amorem diuini solis hoc sac̄m̄ digne sumit q̄si in eius ore liq̄fit; q̄ sapor em̄ ei⁹ p̄cipit; sed q̄ igne cupiditatis mundane vel carnalis p̄cipiscentie succensu. fuerit q̄si eēt in duratū saporē ei⁹ non p̄cipit. **¶** Sexto in usu reueruationis. Nam ab aliq̄b⁹ p̄ dñi p̄ceptum i diem aliter reueruatū computruit et vermib⁹ scaturire cepit. Sic hoc sacramentū reueruatū ad t̄palem euestū scaturit; rescit vermib⁹ diaboli simonē. **¶** Septima in gustu saporizationis q̄ vnicuiq̄ sapiētia iuxta desiderū suū. Sap. xvj. Paratum panē d̄ celo p̄stitisti eis sine labore; om̄e delectamentū in se habentē. et ois saporis suauitatē. substantiā tuam et dulce. t. quā habes in filios ondebās deseruiens vniuscuiq̄ voluntati et ad q̄d quisq̄ volebat conuertebat. Hec ibi. Nonnulli hō murmurantes dicebant. Ania n̄ra nauseat sup̄ ei. isto le. Sic hoc sacramentū sumētib⁹ diuersimode sapit s̄m diuersas dispositiones quas in eis format vel desiderū charitatis vel in deuotio tepiditatis / vel pueritas malignitatis. **¶** Quot sunt miseri peccatores q̄ ex hoc sacramento nullū capiūt gustum sp̄ialem. Alij hō mirabiliter recreantur. **¶** Exemplū de petro in transfiguratione. q̄ dicebat: bonum est nos hic esse. Mat. xvij. Et de paulo. Phil. ij. di. Dia arbitror vt stercoza vt ch̄m lucificā. Hi igit̄ mirabiliter delectant̄ in ch̄o. Refertur etiam vnum q̄d legit̄ r̄hōme contigisse. **¶** Tpe namq̄ Eugenij quarti q̄dam d̄na de uotissima Francisca nomine de pontianis singulis dieb⁹ festiuis deuotissime sacram̄ cōmunionē sumebat; sentiebatq̄ delectationē mirabilē adeo vt sepius post cōmunionē p̄ magnū t̄p̄is spaciū rapiebatur in extasim. Quadā hō die dum in ecclia sancte Ecclesie trans tyberim expectaret accipere cōmionē; sacerdos aut̄ lenitate ductus

aut tentatione diabolica tentauit ei dare hostiā non consecratā. Cum igit̄ ori ei⁹ appropinq̄uasset recusauit illā dī. Parcat̄ t̄bi deus o pater sacerdos q̄ me nō solū deicipere uoluiti; sed et idolatram facere. q̄b⁹ verbis sacerdos cōmotus ueniam petijt et p̄ctm̄ p̄fessus postea rē studuit alijs enarrare. Patet igit̄ q̄ hoc sacramentū bñ dñi positis dat saporē ineffabilis suauitatis. ps. Gustatez uidete qm̄ suauis est dñs.

¶ Tertius ar. Aud. q̄ sollicita p̄ nobis fuerit diuina maiestas. **¶** Primo subueniens p̄ figurales ceremonias. postea p̄ corp̄is p̄prij sacramentū. Et multū cogitare debem⁹ q̄ hec fecit. p̄pter n̄ram uilitatem. Jura em̄ dicunt. Causa ser̄u est p̄deranda p̄pter quam aliq̄d factū sit. ff. de furtis. l. verum. et de transactionib⁹. c. vl. et v. q. v. Nam oēs. Propono parabolam de medico q̄ p̄mo misit p̄paratiua q̄dam. q̄a sic exiēbat rō medicane et dispositio patiens. Deinde uenit in p̄p̄ia p̄sonar. egrotum curauit sumptib⁹ p̄prij; et discedens p̄pter eius frequentes infirmitates et loci intemperie reliquit ei electuariū de pretiosissima materia confectum quo uti poterit dum uoluerit. / et sic uens in sanitate cōseruabat. **¶** Q̄samabilis et delectabilis medicus. **¶** Q̄ desideranda medicina. Et pone et applica notando illud Bernar. **¶** De bone iesu q̄dulciter cum hoib⁹ conuersatus es; q̄ magna et abundantissima eis largitus es.

Sermo. v. de eucharistia

Qui manducatur. **¶** Hic est panis q̄ de celo descendit Jo. vj. In his uerbis primo ostendit̄ seipm̄ esse fructuosum; cui⁹ dicit. panis.

¶ Secūdo gratiosum; cū dicit. descendit. **¶** Tertio p̄ciosum; cū dicit de celo. **¶** De p̄mo ps. Panis cor hominis confit. **¶** De secūdo Joan. vj. Panis em̄ uerus est q̄ de celo descendit; et dat uitaz mundo. **¶** De tertio ibidem. Ego sum panis uiuus qui de celo descendi.

¶ Qui manducat e. **¶** Primus ar. An eucharistie sac̄m̄ si

de necessitate salutis: **Q** sic: Jo. vj. Nisi manducaverit carnem filij hois et biberitis eius sanguinem non habebitis vitam in vobis. **C**ontra: dicit Aug. bonifacio et pelagii aios. Nec id cogitatis puulos vitam hñe non posse q̄ sunt expres corpis et sanguinis dñi. Rñder Tho. in. iij. pre. q. lxxij. In h sacramento duo sunt consideranda. s. ipsum sacramentũ et res sacramenti. Res sacri e unitas corpis mystici sine q̄ nō pōt esse salus. Nulli em̄ p̄ esse adit? salutis extra eccliam. Res aut̄ alicuius sacri haberi p̄t añ p̄ceptionem sacri ex ip̄o voto sacri p̄cipi endi. Un̄ añ huius sacri p̄ceptione p̄t hñe salutē ex voto p̄cipiendi hoc sacrm̄ sic etiā ex voto baptismi añ baptismũ. Est tñ dif ferentia q̄ baptismus e p̄ncipiũ sp̄ualis vite et tanua sacramentoz. Eucharistia e q̄si consumatio sp̄ualis vite et oim sacramēto r̄u finis. Per sanctificationes em̄ oim sacra mentoz fit p̄paratio ad suscipiendũ vi cō serandũ eucharistia. Jo p̄ceptio eucharisti e non e necessaria ad habendũ simplr vitam sp̄ualē s̄ ad ip̄am p̄sumandã. Alia differentia q̄ p̄ baptismũ ordinat̄ hō ad eucharistia. Et iō ex hoc ip̄o q̄ pueri baptizant̄ ordinant̄ p̄ eccliaz ad eucharistia. Et iō sic ex fide ecclie credunt: sic etiā ex intentione ecclie desiderant eucharistia: et p̄ p̄s recipiunt rem ip̄s. Ad baptismuz aut̄ non ordinant̄ p̄ aliud p̄cedens sacrm̄. Et iō añ susceptione baptismi nō hñt par tũli baptismũ aliq̄ mō in voto. Jo rem sa cramenti p̄cipere nō p̄t absq̄ p̄ceptione sacri. Et iō hoc sacramentũ nō est h̄ mō d̄ necessitate salutis sic baptismus. **H**ec tho. **P**ro fund. Sepe considerãdũ qm̄ oia q̄ ad h̄c vitã spectant transeunt. Senec. ad Lucil. Corp̄a n̄ra rapiunt̄ fluminũ more. q̄cqd̄ vides currit cū tpe. Nihil ex his q̄vi dem? manet. **V**ultũ q̄ solerti esse debe mus de his q̄ necessaria sunt ad salutē seu vitam imortale. Terenti. Porro istud e sapere vt vbiq̄ opus fuerit animũ fle ctas. et Lucanus. Lupias qd̄ cũq̄ necesse est. **Q**uerit̄ q̄ An eucharistie et. Dic rñ. vt s. Et q̄ conclude q̄ diligenter vigilare debem? ad hoc vt sim? mēbra ecclie: alas fructũ hui? sacramenti hñe non possumus. Un̄ Aug. sup Jo. Hunc cibũ et potum so cietatē vult̄ intelligi corpis et mēbroz suo

rum qd̄ est ecclia in p̄destinatis et vocatis et iustificatis et glorificatis. **M**iseri pctō res q̄ a corpe ch̄i mystico estis exclusi: vsu rari: fraudulenti: inuidi: lubrici et. Certe non estis d̄ ecclia s̄ de synagoga sathane perituri tandē in inferni diluio. **F**igu ra Gen. vj. et. vij. Tpe diluuij nullus sal uatus est extra arcã: sed omnes perierunt. Per arcã intellige eccliam extra quã sunt oēs diuis mādatis nō obedientes q̄ oēs pibunt. **D**eu. vij. Peribit̄ si inobediētes fueritis. et Ps. Iter impioz pibit. **S**ecundus ar. In p̄ced. et. In h̄ ḡt̄ ser. interser. **C**onsideratio inductiua ad audiendã missã in q̄ tractat̄ hoc tã di gnissimũ sacrm̄ in q̄ est consumatio oim le galium sacrificioz. Sūt aut̄ p̄cipue p̄sidey rante tres cause ad h̄ inductiue. **P**rima e necessitas obfuaē obligatiōis. **S**ecda e sublimitas mēorande ligitiōis. **T**ertia e vtilitas desiderade reportatiōis. **P**rima est et. Un̄ de p̄se. di. h̄. c. **D**issas h̄. **D**issas die dñico secularib? audire totas sp̄ali ordine p̄cipim? ita vt añ benedictionem sacerdotis egredi p̄ls non p̄sumat. **Q**d̄ si fecerit ab ep̄o publice confundat. Et itez. c. **Q**ui die solemni p̄re termissio conuentu ecclie ad spectacula va dit excomunicet. **G**lo. si monit? non desistit. **S**icut aut̄ dicit Aster. lib. iij. de auditōe missæ. Et Henric? boye: b̄uro. extra de ce le. missaz. in. c. dolentes. **Q**uo ad laicos n̄ audire missã die dñico tunc e pctm̄ morta le quando accidit ex p̄temptu p̄o vt̄ interp ratiuo. vocat̄ aut̄ contemptũ interpretati/ un̄ quando sine causa legitima dieb? dñicis audire missam quis non assuescit. **U**nde **G**lo. in dicto. c. di. hoc esse p̄ceptum. **S**i quis p̄o ex legitima causa p̄mittit au/ dire missam die dñico tunc nō peccat. **V**o cant̄ autem causã legitimã quando quis detinetur corporali infirmitate vel inimi/ corum timore: vel alia simili causa. **S**iq̄s autem ex aliqua leui causa non sufficienti p̄termittit audire missam: et tamen ad audiendum missam fuit consuetus: tũc p̄ esse veniale. **E**t sicut dicit Joā. andree i rosario. sup dicto. c. **D**issas. **S**i ad hoc te nentur laici multo magis clerici q̄ totalit̄ se d̄dicati dño cultui vt̄ p̄. xij. q. j. c. **D**uo sūt ḡna. **Q**d̄ aut̄ dictum e de dieb? dñicis

De sanctissima trinitate

intelligēdū est etiā de alijs dieb; festiuis: vt pōt colligi ex his q̄ dicunt extra de pa- rochijs in c. Et dñics dieb; et festiuis. **U**teri? sicut dicunt cōiter doctores: vt **Yeno.** **Hofst.** et **Joānes and.** sup rubricā de pa- rochijs. Hoc est inf iura pochtalia: q̄ pa- rochian? vni? ecclie nō debet audire diuul- na in alia ex p̄ceptu. qd̄ tñ fieri pōt rōnabi- li cā/ corpali vel spūali. puta cū q̄s vult pe- grinari p̄iplendo voto: vel p̄ indulgentia p̄sequenda: vel p̄ s̄bo dei audiēdo. **S**ecū- da cā est sublimitas memorāde s̄ḡionis. In celebratiōe em̄ missae p̄sentant san- ctissima mysteria n̄re redēptiōis. **U**n̄ cele- bratio missae d̄r ch̄i imolatio. **U**n̄ **Aug?** libro sen. **Prosperi.** Semel imolat? est in se- merito ch̄is: et tñ q̄ndie imolat in h̄ sacra- mēto. Celebratio q̄ppe sacramēti eucharis- tie est imago q̄daz rep̄ntatiua passionis ch̄i q̄ fuit vera imolatio. **U**n̄ **Amb.** sup epl̄am ad **Heb.** In ch̄o semel oblata est hostia ad salutē sempiternā potēs. **Q**uid ḡ nos: **H**ōne p̄ singulos dies offerim? ad recordatiōez mortis ei? **T**ertia cā ē vti- litas desiderāde reparationis. **P**er h̄ em̄ fit hō p̄nceps meriti dñice passiois ad- rādo reuerēter hoc sacramentuz. fit etiā participes orōnis sacerdotis. **O**rat em̄ sp̄ sacerdos p̄ oib; circūastātib;: vt patet i ca- none missae: et deuotiōes assistentiū offert deo. **S**ed forte q̄rit. **E**st ne melior missa boni sacerdotis q̄ mali? **R**ūdet **Tho.** i. iij. pre. q. lxxij. q̄ in missa duo sunt p̄sideran- da. s. ipm̄ sacm̄ qd̄ est p̄ncipale: et oratiōes q̄ in missa fiunt. **Q**uantū ad sacramentuz nō min? valet missa sacerdotis mali q̄ do- ni. q̄a vtrobiq; idē p̄ficiat sacramentū. **A**d hoc facit c. **Lū** s̄ptura. j. q. j. et c. **S**ignifi- ficasti. et c. **N**on q̄les. **O**blatio tñ accepta pro actu offerentis melior est ab vno q̄ ab alio. **U**n̄ sic oblatio boni est meritoria. **O**blatio s̄o mali dānabilis: lz res obla- ta sp̄ sit deo gratissima. **I**deo d̄r **Leui.** xxj. **H**ō q̄ habuerit maculā nō accedet ad mi- nisteriū dei sui. **Q**uantū aut̄ ad orationez vicēdum q̄ pōt dupl̄ p̄siderari. **U**no mō inq̄ntū habet efficacīā ex deuotiōe sacerdo- tis orātis. **E**t sic nō est dubiū q̄ missa boni sacerdotis ē melior q̄ mali. **U**nde. j. q. j. c. **I**pi sacerdotes. **Q**uanto sacerdotes fue- rint digniores: tāto facili? in necessitatib;

pro q̄b; clamant exaudiunt. **A**d hoc facit ibidē. c. **Sacerdotes. et c.** **S**acrosā. **A**lio mō inq̄ntū. **E**t p̄fert a sacerdote in p̄sona toti? ecclie. **E**t hoc mō ē fructuosa orō sa- cerdotis p̄ctōris nō solū in missa: sed etiā in alijs ecclasticis officijs in q̄b; gerit p̄so- nam ecclie. sed sic nō sunt fructuose ei? ora- tiōes puare: s̄m̄ illd̄ puer. xxvij. **Q**ui de- clinat au. su. ne au. le. orō ei? erit execrabilis. **E**t dicit itaq; sequit q̄ sicut d̄r **Boñ.** **S**i q̄s libēt? audiat missaz melioris sacerdo- tis: bñ facit: dū tñ nō credat ipm̄ in substā- tialib; sacri excedere p̄ctōrē. als p̄ctōse er- raret. **N**otandū insup q̄ cōcubinariū publi- ci et notorij missam audire nō licet. **U**nde xxij. d̄r. **N**ullus audiat missaz sacer- dotis quē indubitan? nouit h̄re p̄cubinaz. **H**oc est tñ intelligēdū de notorio vt per- s̄niam cōuicto: vel p̄ p̄fessionē in iudicio fa- cta: vel qñ nō pōt aliq̄ tergiverfatiōe cēla- lari. **S**icut etiā d̄r **Tho.** in. iij. pre. q. lxxij. **H**eretici: scismatici: et excoīcati sunt p̄ sen- tentiā ecclie excoīcati p̄secrandi puati. **I**o peccat q̄cūq; eoz missam audire: vel ab eis sacm̄ recipit. **E**t certe multuz timere de- bent ad trācandū hoc tāvenerabile sacra- mēntū indigne accedentes. **E**xplū narrat **Guilhel.** q̄ sacerdos qd̄ā immūd? et lubri- cus corp? ch̄i q̄si q̄ndie polluto ore sumebat. **E**t vide v̄ndictā dei: **O**s ei? circa na- sum et mentū est f̄sum: et lingua cōpurrut ita vt vix p̄ fetore ab amicis suis possz susti- neri. **S**ic et sacerdos in gallia fuit cui? ma- nus in missa supra arā extense igne celesti vsq; ad cubitos sunt cōbuste. **h**ec **Guilb.** j. **Loz.** ij. **Q**ui manducat et bibit indigne iudiciū sibi manducat et bibit et c. **T**ertiar. **A**udistz q̄ sit salutifer au- dire missam. **V**idete ne p̄ negligētiā vestra tāto bono p̄ueni. **D**icit em̄ lex **Da- mnū** qd̄ q̄s sua culpa sentit sibi: n̄ alii im- putare debet. ff. de reg. iij. l. **Q**d q̄s. **P**o- ne casum de prebendis. **S**i clericis. li. vj. **U**bi cleric? q̄ negligit petere p̄bendā sibi debitā cum vacat: sibi imputare debet: nō socio expectātī. **S**i q̄s ergo negligit audire missam cū pōt et puat tanto fructu: sibi imputare debet. **A**udite similitudinez. **R**ex mādauit aliq̄s ad comedendū secū in mē- sa vnicuiq; datur? amplissima dona. **S**i itaq; aliq̄s eoz ire neglexerit et penuriam

patif: nonne sibi imputandū ē z de tali ne-
gligētia increpandus. Expone & applica
notando 3 negligentes illud **1. Cor. vj.**
Vade ad formicā o piger z disce ab ea sa-
pientiam zc.

De eucharistia. Sermo. vj.

Qui mandu.

Qz. Dñs iesus in q̄ nocte tra-
debat accepit panē. **j. Co. xj.**
Ibi notande sunt tres p̄siderationes cui-
libet manducanti aut etiam adoranti ne-
cessarie.

Prima est imperialis sublimitat̄: cum
d̄: Dominus

Secunda cordialis suauitatis: cum di-
citur iesus

Tertia est passionis acerbitat̄: cum
d̄: in q̄ nocte tradebat.

De p̄ma Apoc. xix. Rex re. z do. dñan-
tū. et p̄s. Dñs virtutum ip̄e est rex glorie.
De p̄da Bern. Iesu dulcis memoria d̄a s
vera cordis gaudia sed sup mel z oia eius
dulcis p̄ntia. De tertia cantat ecclia. In
morte a discipulo suis tradend̄ emulis p̄
us in vite ferculo se tradidit discipulis.

Qui manducat zc.

Primus ar. An h̄ sacm̄ p̄sit t̄m sumē
ti siue manducanti: **Q**, sic. qz alia sa-
cramenta nō p̄sunt nisi sumentibz. **C**ōtra
In celebratione hui⁹ sacri fit p̄ multis de-
p̄atio. **R**ūdet tho. p. iij. q. lxxix. Hoc sa-
cramentū p̄ alijs hz q̄ non soluz est sacm̄
sed etiam sacrificiū inquantū p̄ ip̄m rep̄sē-
tat passio dñi. Hoc igit sacm̄ sumentibz
q̄dem p̄dest p̄ modū sacri q̄ confert gr̄a/et
etiā p̄ modū sacrificij qz p̄ omnibz s̄menti-
bus offert. vt patz in canone missē. Alijs
autē q̄ non sumūt p̄dest p̄ modū sacrificij i/
quantū p̄ eoz salute offert. **U**n̄ in canone
missē d̄: **V**emento dñe famuloz zc. p̄ q̄/
b̄ tibi offerim⁹. **H**ec tho. **P**ro fū. **D**ul-
tū z sepe p̄sideranda est ch̄i beniuolētia q̄
nobis seipm̄ dedit. Nam vt d̄ **T**ull⁹ lib.
de officijs. **Q**uo q̄sqz anio/studio/beniuo-
lentia/secerit p̄ponderandū est. **C**erte p̄cel-
lentissimū est z inextimabile hui⁹ sacri do-
nū. **D**onum in quā putile/donū valde de/
lectabile/medicina vitz dulcissima. **A**d h̄

Spectare p̄t illud **H**orati⁹ in poetria. **D**e
tullit punctū: q̄ miscuit vtile dulci. **S**z q̄rif
An. p̄t t̄m sumēti. **D**ic rñ. vt s̄. **P**ost rñsi
onē aut dicas q̄ illud valde notandū est q̄
sumentibz nō p̄dest nisi digne sumāt. **H**e-
mo aut digne sumit neqz etiā digne ado-
rat nisi q̄ mund⁹ est. **J**o mat. v. **B**ti mun-
do cor. qm̄ ip̄i deū vi. **I**mundi pctōres:
supbi: inuidi: luxuriosi zc. **C**erte indigni
estis tāp̄ioso cibo hoc vitz corpis ch̄isti
sacro: qd̄ q̄cūqz sumere voluerit aut adora-
re sic vt p̄sit oportet p̄mo cor p̄parare. iu-
ra illud. **j. Reg. vij.** **P**reparate corda v̄za
dño. **H**ec aut p̄paratio fit p̄ purgationem
p̄scie q̄ necessaria ē ad dignā p̄ceptionem z
adorationē eucharistie. **F**igura. iij. **R**e-
gū. xxij. **P**urgata iudea ab idolis p̄cepit
iosias fieri p̄hase dño. **H**ozalit. purgata
p̄scia ab affectiōibz carnalibz et terrenis
q̄ sunt idolorz seruit⁹ dz comedi z adorari
ver⁹ agn⁹ pascalis ch̄is. **D**icunt q̄ppe me-
dici q̄ ponere escā sup cibū indigestā ē im-
minutio vite. **L**ibz q̄ dñici corpis nō com-
patif in stomacho aie cibū alienū cuiusmo-
di ē terrena affectio aut carnal⁹ p̄s. **I**nsa-
tiabili corde cum h̄ nō edebā. **I**nsatiabile
q̄ppe ē cor pctōris. **N**on em̄ satiari p̄t vo/
luptate pcti.

Secund⁹ ar. **S**up de duobz p̄mis zc.
Nūc de tertio qd̄ est mysteriū admi-
rande signōnis. **S**acramentū q̄ppe d̄: sa-
cre rei signū. **H**oc em̄ sacramentū tres hz
signōnes p̄cellentes.

Prima est remēoratiua.

Secda representatiua.

Tertia p̄figuratiua.

In h̄ aut sermone dicem⁹ de p̄ma q̄ est re-
spectu rei p̄terite rememōratiua. vitz oim̄
mysterioz q̄ p̄ nob fecit de⁹ in carne hūa-
na. s. icarnatiōis: n̄t̄itatis zc. z sp̄alit mor-
tis ei⁹ p̄s. **D**e or̄ā se. mi. suoꝝ mi. z mi. d.
es. de. ti. se. **E**t qz ch̄i passio p̄ssimū fuit sa-
cificiū iō p̄p̄ h̄ac signōne sacm̄ istd̄ d̄: sa-
cificiū. **I**dcirco dñs sacm̄ istud̄ istituēs
dic̄ **L**u. xxij. **H**oc facite in meā cōmēora-
tiōne. i. i. passiois mee recordatiōne. **E**t h̄
ap̄ls exponit. **j. Coz. xj. di.** **Q**uotiescunqz
mā. pa. hūc z ca. bi. mor. dñi annū. do. ve.
ip̄e dñs ad iudiciū. **C**ōsideratio aut affe-
ctiua huius signōnis habet tres fructus
dignissimos.

